

EFFEKTRAPPORT FREDENS HUS 2023

Inledning

Den här rapporten syftar till att visa för givare, allmänhet och andra intressenter vilken nytta som Fredens Hus insatser för barn och unga gör. Den är även en del av den rapportering vi gör för att uppfylla Giva Sveriges kvalitetskod. Rapporten omfattar effekt och resultat för Fredens Hus nationella verksamhet under verksamhetsåret 2023.

Om oss

Fredens Hus är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation, dedikerad till att stödja skolor och lärare i deras viktiga värdegrunds- och demokratiuppdrag. Vi utvecklar och genomför interaktiva pedagogiska aktiviteter för grund- och gymnasieskolan inklusive anpassad skolgång. Vårt huvudsyfte är att stärka barns och ungdomars förståelse och engagemang för viktiga ämnen som allas lika värde, fred, demokrati och hållbarhet. Genom kreativa metoder som till exempel spel, utställningar, film och teater skapar vi en lärorik och engagerande miljö för eleverna. Vår bas finns i Uppsala och Malmö men verksamheten är flexibel och kan genomföras över hela landet. Organisationen är medlemsbaserad med en styrelse som högsta organ. Sedan 2022 är vi innehavare av ett 90-konto.

Vi:

- Arbetar med fredspedagogik - en metod för att förmedla kunskap och insikter som leder till fred, mänskliga rättigheter och demokrati.
- Producerar pedagogiska övningar och utställningar i egen regi såväl som tillsammans med andra aktörer.
- Vi arbetar med andra kulturuttryck som teater, dans, spel och filmskapande.
- Vi driver årligen flera projekt av varierande storlek och teman, där finansiering söks från olika myndigheter, fonder och stiftelser. Vår målsättning i all verksamhet är att de olika delarna ska samverka och skapa synergier från varandra för att få bästa resultat.
- Prövar nya metoder i projekt och partnerskap.
- Fokuserar på att tillgängliggöra verksamheten och göra den inkluderande genom att arbeta med uppsökande verksamhet och digitalisering av utställningar, projekt och pedagogiska metoder.
- Arbetar i enlighet med för verksamheten relevanta mål i FN:s Agenda 2030 och internationella deklARATIONER och konventioner om mänskliga rättigheter.

Vår kapacitet

Personal

Fredens Hus har ett tiotal anställda som alla förutom en pedagog baserad i Malmö utgår från kontoret i Uppsala. Arbetet leds av en verksamhetschef. Medarbetarna har en bred

kompetens inom Fredens Hus olika verksamhetsområden, till exempel pedagogisk expertis för de delar som riktar sig mot barn och unga. Det finns också kompetenser inom projektledning, teaterproduktion, utställningsproduktion, kommunikation och insamling.

Samarbeten

Grunden för Fredens Hus verksamhet bygger på samarbeten med framför allt skolor, lärare, kommuner och andra organisationer som bidrar med sin särskilda kompetens och kapacitet. Vi genomför vår verksamhet och skapar nya projekt genom dessa samarbeten och de utgör ett viktigt verktyg för att vi ska nå våra mål och kunna fortsätta utveckla verksamheten. Alla samarbeten sker i linje med Fredens Hus vision och värdegrund. Något vi kommer vidareutveckla de kommande åren är samarbeten med företag och sponsorer där vi ser stora möjligheter att de kan vara med och bidra till en positiv förändring i samhället.

Ekonomi

Som en ideell förening är vi beroende av finansiering från externa parter såsom kommun, myndigheter, fonder, stiftelser och privata givare. Vårt 90-konto kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll vars syfte är att övervaka så att insamlingar från allmänhet sker under betryggande kontroll och att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader, samt att goda marknadsföringsmetoder används.

Fredens Hus totala verksamhetskostnader för 2023 uppgick till **5 707 666 kr**.

De medel som inte gick till Fredens Hus ändamål användes till att bedriva insamling samt administration. Vår administration svarade för 10 % av våra totala kostnader under 2023.

Förändringsteori och effektmål

Fredens Hus verksamhet har aldrig behövts mer än idag. Vi ser många exempel på hot mot demokratin, konflikter, ökande utanförskap, polarisering i samhället och en ökad intolerans och diskriminering. Vi ser ett behov av att fler unga engagerar sig i ett långsiktigt arbete för att försvara demokratins grunder, och att detta arbete behöver inledas redan i de yngre åldrarna.

Effektmålen vi sätter för verksamhetens olika delar handlar om att **öka** kunskapen om och engagemanget för fred, mänskliga rättigheter, demokrati och ett hållbart samhälle, och att **minska** rasism, intolerans, våld och konflikter. Ett av målen är även att bidra till att **stärka** det "demokratiska immunförsvaret" bland barn och unga genom ökad förståelse för rättigheter, normer och deras verkan. Vi vill inte bara att unga ska lära sig om rättigheter utan också hur man aktivt arbetar med och skyddar dem, bland annat genom att lära av historien.

Genom vårt arbete i skolor möter vi unga i deras vardag och får dem att börja prata fred här och nu, utifrån deras verklighet. Vi blir en till röst i deras vardag, ett till perspektiv som kan väcka tankar och så frön. Vi ger dem möjligheter att träna sig i att reflektera och ta ställning, uttrycka sina åsikter, motivera ståndpunkter, bli lyssnad till och lyssna på andra, och reflektera över och bearbeta attityder. På så sätt är målet att stärka det aktiva medborgarskapet och ge unga verktyg för att kunna stå upp för och bidra till ökad tolerans,

jämlikhet och frihet i samhället. Vi strävar efter att hitta olika sätt att väcka känslor, tankar och diskussioner kring svåra och viktiga frågor, där stort fokus ligger på engagemang och interaktivitet. Vi testar ofta nya metoder för att ta oss an viktiga frågor från många perspektiv och nå ut till nya målgrupper.

Hur vi mäter våra framsteg

För verksamhetens olika delar har vi rutiner för regelbundna utvärderingar och mätningar i syfte att hålla god kvalitet på vårt utbud, förbättra vid behov, och se till att vi är en fortsatt relevant aktör för våra målgrupper. I och med att vi ofta arbetar i projekt som stöds av externa finansierare finns det redan där tydliga riktlinjer och krav på utvärdering och effektmätning som vi följer löpande.

Ett sätt som vi också ser genomslaget och effekten av vårt arbete på är genom den efterfrågan som finns på våra pedagogiska övningar, utställningar och samarbeten. En viktig del i denna mätning är att se hur många lärare och skolor som återkommande bokar våra övningar och deltar i samarbeten, och varför de väljer att göra detta. Vår kompetens inom fredspedagogik är väletablerad, inte bara i Uppsala utan även nationellt. Vi får ofta förfrågningar från skolor som inte bara rör vårt ordinarie pedagogiska utbud utan även handlar om specifika problem som de har och där de önskar att vi går in och arbetar mer intensivt och skräddarsytt tillsammans med skolan.

I den pedagogiska verksamheten utvecklas och utvärderas nya övningar tillsammans med både elever och lärare. Vi har exempelvis ett nätverk av lärare från hela landet som aktiveras i framtagandet av övningar och vid nya projekt. Regelbundet mäter vi antal övningar som genomförs, antal deltagare och den geografiska spridningen. Tillsammans med förfrågningarna vi får om vårt pedagogiska utbud kan vi se utvecklingen av den pedagogiska verksamheten och om det finns områden där vi behöver göra extra insatser.

Likaså utvärderar vi våra utställningar både när det kommer till produktionsprocessen och innehållsmässigt. Alla våra utställningar har ett pedagogiskt fokus och en majoritet är anpassade för skolmiljön. I samband med att utställningar visas på skolor och lärare genomför pedagogiska övningar i dem så utvärderas också hur innehållet fungerar på eleverna och vad som skulle kunna göras annorlunda vid kommande utställningsproduktioner.

Lärdomar för framtiden

Under 2023 har ett större arbete med att utbilda personalen i och ta fram verktyg för effektmätning påbörjats. Det har resulterat i att effektmätning har lyfts ännu högre inom verksamhetens olika delar för att se vilken påverkan vi faktiskt har på våra målgrupper. Det stärker oss i skapandet av nya projekt såväl som i den löpande verksamheten för barn och unga. Vi är också medvetna om de utmaningar som finns i att mäta de långsiktiga effekterna av just våra insatser för barn och unga. Något vi därför vill satsa mer på är att etablera fler djupgående och långsiktiga samarbeten med skolor för att kunna följa elever och deras deltagande i våra aktiviteter under en längre tid.

Aktiviteter 2023

Nedan beskrivs några av de aktiviteter och projekt som genomförts under 2023 kopplade till effektmålen. För fullständig redovisning av verksamheten hänvisas till Fredens Hus verksamhetsberättelse 2023.

- **Öka kunskapen om fred och mänskliga rättigheter, och stärka det demokratiska immunförsvaret**

Nationella minoriteter med fokus på romer

Under 2023 har Fredens Hus och Uppsala kommun fortsatt samarbetet för att öka kunskapen om mänskliga rättigheter och den nationella minoriteten romer. Samarbetet syftar till att lyfta romers historia, rättigheter och situation i det svenska samhället, och öka respekten för personers rätt att definiera sin egen identitet. Under året har bland annat workshoppar på skolor genomförts samt samrådsträffar med ungdomar ur målgruppen och ett feriejobb för ungdomar.

Escape room-spel

Under 2023 fortsatte vi arbeta med pedagogiska kortbaserade samarbetspel i escape-room-genren anpassade för skolelever. I det första spelet, "En vecka i extrem fattigdom" ska skolelever tillsammans klara utmaningen som närmare 700 miljoner människor i hela världen ställs inför varje dag - att överleva på mindre än 1,9 dollar om dagen. Syftet är att öka kunskapen och förståelsen för de närmare 10% av världens befolkning som lever i extrem fattigdom. I det andra spelet, "En vecka av frihetskamp", ska eleverna tillsammans ta rollen som medborgarrättskämpar och stoppa en militärkupp i ett land med svajig demokrati. Under spelets gång får eleverna ta del av citat, berättelser och information från verkliga händelser som knyter an till temat.

Digitalt våld i nära relationer

2023-2024 driver Fredens Hus projektet Ctrl, som syftar till att bidra till större kunskap för unga och unga vuxna kring digitalt våld i ungas parrelationer och digital informationssäkerhet. Genom projektets insatser är förhoppningen att fler ska kunna identifiera varningssignaler för digitalt våld och få en större kunskap kring hur våldet tar sig uttryck. Målet är att det också ska leda till ökad kunskap om vad som är sunda och osunda relationer och vad som är brottsligt att göra mot en partner på nätet, och på så sätt förebygga och motverka våldsutsatthet i ungas parrelationer.

- **Minska rasism, intolerans, våld och konflikter**

Hans namn var Emerich

På Förintelsens minnesdag den 27 januari 2023 hade Fredens Hus premiär för föreställningen Hans namn var Emerich. Den är en monologbeställning baserad på den numera bortgångne förintelseöverlevaren Emerich Roths självbiografi "Mitt namn är Emerich", och syftar till att vara ett verktyg i det fortsatta arbetet med att hålla Emerich historia vid liv och därigenom motverka rasism och intolerans i samhället. I föreställningen berättas om vad Emerich upplevde under andra världskriget och i förintelselägren. Genom

att använda bilder och ljudbakgrunder kombinerat med interaktiva övningar i det pedagogiska för- och efterarbetet är förhoppningen att elever med olika förutsättningar ska kunna ta till sig historien, vilket i slutändan ger fler unga möjlighet att bidra till det viktiga arbetet mot rasism och intolerans. Sedan premiären har föreställningen turnerat på över 70 skolor runt om i landet.

Om det var du

Projektet syftar till att synliggöra hur rasistiska uttryck förekommer i Sverige idag och hur de kan påverka en ung människa på ett känslomässigt plan. Inom projektet skapades en mobil utställning om fördomar och rasism med unga 13-25 år som främsta målgrupp. Via moduler i form av klassiska skolskåp får besökaren ta del av olika rasistiska uttryck baserade på verkliga berättelser som samlats in från unga från samma målgrupp, men också korta filmklipp, statistik och reflektionsmoment på temat. Inom projektet genomfördes också en undersökning om vanligt förekommande fördomar i Sverige idag, och en ny pedagogisk övning på tema rasism togs fram.

Ordets makt 2.0

Under 2023 avslutades projektet Ordets makt 2.0 som syftar till att belysa hur ord har makt och kan användas för att trycka ner människor och leda till våld och konflikt, men även hur ord kan användas som motståndskraft mot rasism och intolerans. Utgångspunkten i projektet är Fredens Hus utställning Ordets makt som turnerat på skolor runt om i Sverige. Dessutom skapades digitala verktyg kopplade till utställningens tematik och en digital fortbildning för skolpersonal kring hur man kan arbeta med hatspråk, rasism och intolerans i skolan.

- **Öka engagemanget för ett socialt hållbart samhälle**

Uppdrag Jorden

Under 2023 har utställningen Uppdrag Jorden varit på turné. Utställningen syftar till att tillgängliggöra hållbarhetsfrågor för barn i åldrarna 6 till 10 år, och tar oss via sagornas värld igenom stora, världsliga frågor med moraliska dilemman. Uppdrag Jorden berör alla mål i Agenda 30 och är ett bra underlag för familjen eller klassen att diskutera svåra men viktiga frågor på ett personligt plan. Berättelsen som utställningen är baserad på finns även inläst och i bokform.

Dear Planet - Gameshow

I utställningen Dear Planet - Gameshow får besökaren tävla i frågor om miljö, klimat och hållbar utveckling, antingen själv eller i grupp tillsammans med en spelledare. Utställningen ska på olika sätt utmana besökarens moraliska värderingar, inlärningsmotivation och vilja till engagemang. Främsta målgrupp är barn och unga från 10 år.

International Conference of Museums for Peace

Den 14-16 2023 augusti stod Fredens Hus värd för 11th International Conference of Museums for Peace. Konferensen arrangerades av Fredens Hus och International Network of Museums for Peace (INMP) i samarbete med Uppsala universitet. Temat för konferensen var *Museums as Peacekeepers for the future* och rörde sig kring museers och kulturaktörers

viktiga roll i att engagera för och skapa en fredlig och socialt hållbar framtid. Under konferensen dagarna fördjupade sig över 200 deltagare i temat genom över 70 föreläsningar, workshops, panelsamtal och sociala aktiviteter. Deltagarna representerade 37 länder i Asien, Afrika, Nord- och Sydamerika, Europa och Australien, och 105 olika museer, organisationer och institutioner.

Några nedslag i 2023

Fredens Hus har under 2023:

- Drivit **8** lokala och nationella projekt kring social hållbarhet
- Haft **58 039** personer som deltagit i vår verksamhet
- Träffat **22 781** barn och unga inom vår pedagogiska verksamhet
- Genomfört pedagogiska övningar för **936** skolklasser och andra grupper på **81** skolor på **33** olika platser i Sverige
- Erbjudit **35** pedagogiska övningar via vår digitala plattform Fredsportalen
- Nått ut till **3 623 649** personer i våra olika sociala kanaler

Genom våra regelbundna utvärderingar får vi in många värdefulla reflektioner och tankar från de som nås av vår verksamhet. Här är några av dem från 2023.

Utvärdering av en lektionsserie om digitalt våld, på frågan "Vad var bra med övningarna?"

"Att man var involverad"

"Att alla har kul och lär sig på samma gång"

"Att alla var delaktiga och man fick tänka själv"

"Det var grejer som faktiskt är aktuella för oss."

"Inget rätt eller fel, det känns tryggt att svara"

Utvärdering för elever som deltagit i projektet Skolornas Fredspris:

Samtliga elever svarade att de fått en ökad kunskap om Förintelsen, rasism och intolerans, propaganda och medmänsklighet. Samtliga elever svarade att de känner sig mer engagerade i frågor om mänskliga rättigheter, och att de tror att erfarenheten från projektet påverkar dem på lång sikt. På frågan vad som varit bäst med hågkomstresan som ingick i projektet svarade en elev:

"Allt, att få vara där och ta del av det på plats, alla samtal vi i gruppen hade var otroligt givande tillsammans med alla kurser/utbildningar vi har haft. Detta är verkligen något jag kan ta med mig i resten av mitt liv och något jag är otroligt glad för att jag sökte till."